

Bilaga 2, samrådsredogörelse för riskhanteringsplan för Helsingborgsområdet

Inkomna yttranden under samrådet

Yttranden utan erinran och yttranden där organisationen valt att inte lämna synpunkter
Naturvårdsverket 2021-10-11

Lunds universitet 2021-11-01

Landskrona stad 2021-10-20

Yttranden med synpunkter

Havs- och Vattenmyndigheten 2021-10-29

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) 2021-10-27

Sveriges geologiska undersökning (SGU) 2021-10-27

Vattenmyndigheten för Södra Östersjön 2021-10-28

Helsingborgs stad 2021-11-04

Svalövs kommun 2021-10-29

Sydvatten 2021-10-28

Inkomna yttranden med synpunkter redovisas och kommenteras nedan.

Myndigheter

Havs- och vattenmyndigheten

Havs- och vattenmyndigheten anser att det är tydligt illustrerat vilka områden som har betydande översvämningsrisk och att det övergripande framgår vilka verksamheter som påverkas, men saknar en skattning över hur många invånare som riskerar att drabbas. Inledningsvis skrivs att en analys gjorts men HaV saknar en redovisning av resultatet. Det står att tabell x- Helsingborg påverkansområde idag är ofullständig, men framgår inte vad tabellen kommer att kompletteras med. Vidare anser HaV att tabellen över vilka verksamheter som påverkas med fördel skulle kunna kompletteras med en eller flera kartbilder som i tex. Haparanda riskhanteringsplan.

Riskhanteringsplanen har kompletterats med efterfrågad redovisning.

HaV anser att riskhanteringsplanen och miljöbedömningen behöver kompletteras med beskrivning om hur riskhanteringsplanerna samordnats med förvaltningsplaner och åtgärdsprogram enligt vattenförvaltningsförordning som det står i Förordning (2009:956) om översvämningsrisker 15 §. I riskhanteringsplanen nämns att samordningsmöten har genomförts kontinuerligt bl.a. med Södra

Östersjöns vattendistrikt men inget om hur riskhanteringsplanen har samordnats med åtgärdsprogrammet och förvaltningsplanen för vattendistriktet. I riskhanteringsplan för Haparanda finns tex en tabell med några åtgärder från vattenförvaltningens åtgärdsprogram och en bedömning över åtgärdernas inverkan på översvämningssituationen. Vidare vore det önskvärt att få motsvarande beskrivning för åtgärder i riskhanteringsplanen dvs en bedömning av positiv eller negativ effekt på MKN för relevanta åtgärder.

Riskhanteringsplanen har kompletterats med en övergripande bedömning av hur förslaget till åtgärdsprogram för vatten 2021 - 2027 förhåller sig till översvämningssituationen där också några av åtgärderna kommenteras.

Av riskhanteringsplanen ska det tydligt framgå hur föreslagna åtgärder syftar till att uppnå de uppsatta målen, MSBFS 2013:3 3§. Mål och åtgärder är uppdelat på likartat sätt men det är ändå inte enkelt att följa om åtgärderna – är rätt i förhållande till målen och om det saknas åtgärder. Det finns tex mål för beredskapsförmåga om att det finns tydliga och beslutade samverkansformer för berörda aktörer vid hantering av en översvämningssituation. Under förslag på beredskapsåtgärder återfinns ingen åtgärd om samverkansformer. HaV rekommenderar att mål och åtgärder redovisas tillsammans för att tydligare visa hur det hänger ihop samt vid behov kompletterar uppgifter.

Riskhanteringsplanen kompletteras så att det framgår hur mål och åtgärder hänger ihop.

MSB

Generella synpunkter

Den föreslagna riskhanteringsplanen följer strukturen som rekommenderas i MSB:s vägledning. Målen för riskhanteringsplanen är tydligt redovisat. Av riskhanteringsplanen ska det tydligt framgå hur föreslagna åtgärder syftar till att uppnå de uppsatta målen, MSBFS 2013:3 3§. Det framgår dock från samrådshandlingarna att riskhanteringsplanen saknar ett antal uppgifter och att innehållet behöver utvecklas och kompletteras i flera avseende innan planen färdigställas.

Påverkansområde och revidering av riskområdet

Länsstyrelsen har valt att redovisa ett "påverkansområde" samt föreslår en utökning av riskområdet som inte stämmer överens med de framtagna hot- och riskkartorna. Vidare föreslår länsstyrelsen att havsområdet tas bort från riskområdet.

MSB vill understryka att riskhanteringsplanens omfattning och innehåll ska baseras på de hot- och riskkartor framtagna av MSB och Länsstyrelsen under 2018 och 2019 (se 12 § Förordning (2009:956) om översvämningssituationer). Det är vid framtagande av hot- och riskkartorna som det översvämningssituationer fastställs och därmed riskområdet för riskkartorna och inte under framtagandet av riskhanteringsplanen. En dialog har skett med berörda kommuner och länsstyrelsen om fastställande av riskområdet under karteringsskedet. Att utöka riskområdet inom rame12 för riskhanteringsplanen i detta skede är inte aktuellt då det krävs att nya hot- och riskkartor rapporteras till EU. Riskhanteringsplanen ska kompletteras med information om de redan rapporterade hot- och riskkartorna. Både hot- och riskkartor kommer att revideras i samband med cykel 3 (2024 - 2025) och då med hänsyn taget till ny kunskap och nytt underlag.

Redovisningen av "påverkansområdet" kan dock vara ett möjligt sätt att visualisera osäkerheter i underlaget och skulle kunna kvarstå om det tydligt framgår att riskhanteringsplanen bygger på framtagna och till EU rapporterade hot- och riskkartor.

MSB vill samtidigt betona att det är möjligt att redovisa åtgärder som ligger utanför riskområdet som har betydelse för hantering av risker inom riskområdet.

Riskhanteringsplanen förtydligas så att det tydligt framgår att kartan "påverkansområde år 2100" utgör ett komplement till MSB:s hot- och riskkartor.

Miljöbedömning

Riskhanteringsplaner vanligtvis antas medföra en betydande miljöpåverkan. MSB lägger märke till att Länsstyrelsen har bedömt att planen inte medför en betydande miljöpåverkan, alltså kommit fram till att en miljöbedömning inte ska genomföras. Trots detta har ett dokument med rubriken miljöbedömning bifogats riskhanteringsplanen. Dokumentets struktur och innehåll speglar flera moment i miljöbedömningsprocessen.

MSB rekommenderar starkt att Länsstyrelsen se över sitt beslut och säkerställa att kraven enligt 6 kap. 3§ miljöbalken och miljöbedömningsförordningen (2017:966) har uppfyllts. Lagstiftningen innehåller ett antal krav som behöver följas vid undersökning och beslut om betydande miljöpåverkan, exempelvis vad gäller samråd och beslutets form och innehåll.

Eftersom riskhanteringsplanen inte innehåller några fysiska åtgärder som inte redan prövats enligt befintlig lagstiftning beslutade Länsstyrelsen den 3 december 2021 att planen inte ska antas medföra betydande miljöpåverkan och att en strategisk miljöbedömning därför inte ska göras. För ytterligare motivering hänvisas till beslutet som utgör bilaga 1 till riskhanteringsplanen.

Komplettering inför fastställande

Nedan listas övriga delar av riskhanteringsplanen som behöver utvecklas och kompletteras innan planen färdigställas.

- Planen saknar en övergripande sammanfattning.

Riskhanteringsplanen har kompletterats med efterfrågad redovisning.

- Planen saknar en sammanfattande beskrivning över riskområdet och en redovisning av slutsatser från den preliminära bedömningen av översvämningsriskerna.

Riskhanteringsplanen har kompletterats med efterfrågad redovisning.

- Planen saknar en redovisning av riskkartorna som har utarbetats under steg 2.

Riskhanteringsplanen har kompletterats med efterfrågad redovisning.

- Kartorna över riskområdet är svårläst och skulle kunna tydliga redovisas.

Riskhanteringsplanen har kompletterats med efterfrågad redovisning.

- Det bör tydligt redovisas i kap 4 vilka kartor som sammanfattningarna bygger på. Sammanfattningarna ska baseras på de redan framtagna och till EU rapporterade hot- och riskkartorna.

Riskhanteringsplanen har kompletterats med efterfrågad redovisning.

- Planen bör behandla samtliga aspekter av hanteringen av översvämningsrisker. Översvämningsrisker kopplade till skyfallsproblematik i Helsingborg bör därför också redovisas och hanteras.

Planen redovisar och hanterar översvämningsrisker utifrån den information som Länsstyrelsen har tagit del av från kända kommunala dokument.

- Planen saknar åtgärder för beredskap, skydd samt återställning/uppföljning.

Planen redovisar åtgärder och planerad hantering av översvämningsrisker utifrån den information som Länsstyrelsen har tagit del av från kända kommunala dokument.

- Planen saknar en fullständig redovisning av åtgärder som ska vidtas enligt 5 kap. och 6 kap. miljöbalken som har anknytning till översvämningar.

Riskhanteringsplanen har kompletterats med efterfrågad redovisning.

- Planen saknar en prioritering av förslagna åtgärder.

Riskhanteringsplanen har kompletterats med prioritering av åtgärder.

- Planen saknar en sammanfattning av samtliga åtgärderna.

Riskhanteringsplanen har kompletterats med efterfrågad redovisning.

- Referenslistan bör kompletteras med de till EU-rapporterade hot- och riskkartor, MSBs vägledning för framtagande av riskhanteringsplaner, samt referenser till översvämningsdirektivet och tillhörande lagstiftningar.

Riskhanteringsplanen har kompletterats med efterfrågad redovisning.

Samordning

Redovisningen över hur riskhanteringsplanen har samordnats lokalt, regionalt och nationellt behöver utvecklas och tydligare beskrivas. Det är av särskilt vikt att redovisa hur riskhanteringsplanen har samordnats med åtgärdsprogrammet och fö1valtningsplanen för vattendistriktet samt resultatet av samordningen. Hur planen samordnats med de regionala handlingsplanerna för klimatanpassning samt länsstyrelsens och kommunernas ordinarie krisberedskaps-, klimatanpassnings- och planeringsarbete bör också beskrivas i mer detalj. Här bör även kommunens och länsstyrelsens arbete med respektive risk- och sårbarhetsanalys utvecklas.

Texten har utvecklats sedan samråd.

LSO

Kommunernas ansvar enligt Lagen om skydd mot olyckor (LSO) bör tydligare beskrivas samt de nyligen genomförda förändringarna som skett i LSO. <https://www.msb.se/forandringar/ls>

Nya föreskrifter om kommunala handlingsprogram har antagits. Syftet är att de ska bli tydligare, konkretare och hålla högre kvalitet samt innehålla en beskrivning av olyckor som kan leda till räddningsinsats, där bl.a. naturolyckor ingår. Läs mer på: [Förändringar i lagen om Skydd mot olyckor \(LSO\) \(msb.se\)](#)

Länsstyrelsen har förtydligat och utvecklat texten sedan samråd.

Kostnadsnyttoanalys

Länsstyrelsen Skåne har tagit fram en rapport som syftar till att ge en övergripande bild av de konsekvenser som uppstår till följd av kustöversvämningar samt att uppskatta åtgärds kostnader i, bland annat, Helsingborg. Rapporten utgör ett utmärkt underlag för vidare arbete med

översvämningsrisker längs Skånekusten och större delar av rapporten kan överföras och arbetas in i riskhanteringsplanen. Dock bör det tydligt framgå om kostnadsnyttoanalysen baseras på redan framtagna hot- och riskkartor som rapporterats till EU eller de av länsstyrelsen i Skåne framtagna kartor över påverkansområden.

Det framgår av riskhanteringsplanen samt av kostnadsanalysen att kostnaderna baseras på MSB:s hot- och riskkartor för år 2100. Länsstyrelsen har sedan samrådet arbetat in analysen i riskhanteringsplanen.

SGU

SGU:s allmänna riktlinjer för riskhanteringsplan enligt översvämningsdirektivet

Geologi och morfologi

Markens geologiska och morfologiska egenskaper är avgörande för hur ett område påverkas och påverkas av översvämning. Typ av jord- och bergart, jorddjup och lagerföljd, geomorfologi samt geologisk heterogenitet har stor betydelse för vilka georisker som specifikt kan förekomma i ett område vid översvämning. Georiskerna kan vara skred, ras, föroreningsspridning och erosion. Vidare har markens egenskaper stor betydelse för vilka grundvattenförhållanden som råder samt markens förmåga att släppa igenom vatten. Dessutom ges de egenskaper, som kuster och vattendrags stränder har, av markens och bottenens beskaffenhet samt morfologi, som, tillsammans med sedimentdynamik, bör beaktas vid riskhantering och val av eventuell klimatanpassningsåtgärd.

Den ursprungliga avsättningen av naturligt jordmaterial längs med kuster och stränder har framför allt skett i anslutning till den senaste istiden. Havsnivån och strandlinjernas läge har varierat sedan dess, vilket innebär att kuster och stränder har anpassat sig naturligt till olika förhållanden och förflyttats både ut till havs och in mot land. Omlagring, svallning och en lokal förflyttning av material, som till exempel sand och grus, har därför förekommit. Dessa naturliga processer bör beaktas vid riskhantering och eventuella val av åtgärder. Om åtgärder vidtas som hindrar eller påverkar en naturlig förflyttning av material in mot land under stigande havsnivåer finns risk att en nettotransport istället sker av material bort från kusten och stranden. Detta kan orsaka en större erosion som resulterar i större översvämningsrisker.

Av dessa anledningar bör kunskapsunderlag om områdets geologiska och morfologiska egenskaper användas vid arbete med riskhantering av översvämningar och eventuella klimatanpassningsåtgärder för kuster, sjöar och vattendrag.

SGU har också längs Skånes och södra Hallands kust kartlagt kust- och strandtyp, fysiska och dynamiska förhållanden, erosionsförhållanden, jordarter på land och havsbotten samt havsbottens batymetri. Dessa informationsskikt tillsammans med kända befintliga erosion- och översvämningsåtgärder finns tillgängliga via SGUs kartvisare "Stranderosion och geologi, kust" <https://apps.sgu.se/kartvisare/kartvisare-skanestrand.html> och som GIS-skikt via SGU:s kundtjänst, kundservice@sgu.se.

I andra områden har SGU även karterat jordarter, bergarter och grundvattenförhållanden och har därmed översiktlig information om dessa. För hjälp till handledning och tillgång till denna relevanta information om jordarter, berggrund, grundvatten, geomorfologi, geologisk heterogenitet och naturvärden samt georisker, som t.ex. skred, ras, översvämning, föroreningsspridningar och erosion med syftet att hantera risker med översvämning, hänvisar vi till vår hemsida: <https://www.sgu.se/>. Det bör påpekas att i arbetet med riskhantering av översvämning och klimatanpassningsåtgärder kan mer detaljerad information behövas i många områden.

Länsstyrelsen delar SGUs synpunkter om vikten av att geologisk information används vid framtagande av åtgärder. De fysiska åtgärder som kan bli en följd av de övergripande åtgärder som

redovisas i riskhanteringsplanen kommer att behöva utredas inför kommande prövningsprocesser enligt miljöbalken och planläggning enligt plan- och bygglagen. Länsstyrelsen kommer att informera verksamhetsutövare och kommuner om SGU:s underlag inför kommande processer men också i andra sammanhang, exempelvis i arbetet med samordning av klimatanpassning i länet.

Materialförsörjning

I samband med anläggandet av olika typer av översvämnings- och erosionskydd kan behov av material uppstå. Om sådana behov uppstår bör materialförsörjningen hanteras så att en bra resurshushållning och en minimal påverkan av miljö och klimat uppnås. Ökat uttag av material lokalt eller regionalt ger olika effekter på naturvärden, klimat och kulturmiljön. Materialet bör hanteras som en strategisk och kritisk resurs. SGU:s ståndpunkt är att naturgrusmaterial inte ska användas då det oftast går att ersätta med annat material. Cirkulär användning av massor är att föredra.

Länsstyrelsen noterar SGU:s ståndpunkt.

Grundvatten

Grundvattennivåer i marken samt jordlager och berggrundens förmåga att transportera vatten kan vara avgörande för vilka områden som påverkas av översvämning och hur stor och långvarig påverkan blir. En viss del av de översvämningar vi ser kan bero på så kallad grundvattenöversvämning. Denna typ av översvämningar är en ofta förbisedd faktor som inte bör underskattas. Hoten som en grundvattenöversvämning har är i princip samma men åtgärderna för att minska riskerna kan vara annorlunda, det är stor skillnad om vattnet kommer från ett ytvatten eller havet i marknivå eller trycker upp underifrån från grundvattnet. Områden med hög infiltrationskapacitet kan användas som infiltrationsområde dit man kan leda översvämningsvatten, dock är kvalitén på vattnet av största vikt då detta annars kan påverka grundvattenmagasinet negativt och i värsta fall med irreversibla skador som följd. Dock kan även föroreningar som finns i marken, till exempel vid förorenade områden spridas vidare vid översvämningar. Dels kan föroreningen spridas i marken men det kan även vara så att det läcker ut till ytvatten. Förhöjda havsnivåer kan även påverka grundvattennivåerna och kvalitén på grundvattnet i kustnära låglänta områden vilket även här kan skapa större risker för grundvattenöversvämning och de hot som ett saltpåverkat grundvatten har. I vissa regioner och kommuner finns det övervakning av grundvattennivåer och grundvattenmodeller som kan bidra till den mer komplexa och heltäckande bilden. Med anledning av ovanstående bör en riskhanteringsplan enligt översvämningsdirektivet även innehålla klimatanpassningsåtgärder kopplade till grundvattenförhållanden och inte enbart fokusera på ytvatten. Som exempel kan man behöva ta fram underlag och förhålla åtgärder gentemot grundvattenförekomster och säkerställa att grundvatten som används och kan komma att användas i framtiden inte försämras. SGU har tagit fram en checklista för vilken information vi anser bör redovisas gällande påverkan på grundvattenförekomst och grundvattentäkter (se länkar nedan). <https://www.sgu.se/grundvatten/vattenforvaltning/checklista-paverkan-grundvattenforekomst/> <https://www.sgu.se/grundvatten/vattenskyddsomraden/remisser-till-sgu-om-grundvattentakter/>

Grundvattenförhållanden beaktas på en övergripande nivå i miljökonsekvensbeskrivningen. I nuläget saknas tillräckligt med underlag dels avseende åtgärders utformning och dels om lokala grundvattenförhållanden för att i denna cykel genomföra detaljerade studier av åtgärder kopplade till grundvattenförekomster. När konkreta åtgärder ska genomföras kommer dessa frågor behöva beaktas i prövningsprocesser.

Vattenmyndigheten för Södra Östersjön

Vattenmyndigheten ser positivt på att arbetet med riskhanteringsplanerna samordnats med vattenförvaltningen och att planerna för Helsingborg, Kristianstad och Landskrona lyfter vikten av ett avrinningsområdesperspektiv. Ett helhetsperspektiv i avrinningsområdet är viktigt både när det gäller

påverkan från olika källor och olika lösningar, inklusive de naturbaserade lösningarna. Dessa faktorer behöver beaktas vid val av enskilda åtgärdsalternativ och bedömningar av nyttan med att förlägga åtgärder uppströms i berörda avrinningsområden för att motverka översvämningar nedströms. Det är också positivt att åtgärderna i riskhanteringsplanerna inkluderar naturbaserade lösningar.

Länsstyrelsen instämmer i synpunkterna.

I kapitel 7 riskhanteringsplanerna, Åtgärder enligt annan lagstiftning, saknas hänvisning till 5 kap. miljöbalken (1998:808). Översvämningsåtgärder i form av t.ex. fysiska skydd och flödesåtgärder kan innebära en hydromorfologisk påverkan på en eller flera ytvatten- och kustvattenförekomster, vilket därmed kan påverka möjligheten att uppnå gällande miljö kvalitetsnorm.

Riskhanteringsplanerna har kompletterats med en redovisning av 5 kap miljöbalken.

I miljökonsekvensbeskrivningarna för Falsterbo, Kristianstad och Malmö beskrivs statusklassificering och miljö kvalitetsnormer för berörda vattenförekomster. Vattenmyndigheten vill informera om att beslut om nya miljö kvalitetsnormer enligt plan ska tas av vattendelegationen för Södra Östersjöns vattendistrikt i december 2021. Det samråd om vattenförvaltningen förvaltningsplan och åtgärdsprogram, som genomfördes fr.o.m. 1 november 2020 t.o.m. 30 april 2021, kan medföra att statusklassificering och miljö kvalitetsnormer ändras i förhållande till det som anges i Vatteninformationssystem Sverige (VISS) i dagsläget.

Länsstyrelsen noterar informationen.

Kommuner

Helsingborg

Utöver yttrandet för Helsingborg har Helsingborgs stad, tillsammans med sju andra utpekade kuststäder, tagit fram ett kommungemensamt yttrande som kommer framföras till Länsstyrelsen efter godkännande i respektive kommuns politiska beredning.

Synpunkter från kommunstyrelsen

Klimatkrisen kräver ekonomiska och samhälleliga förändringar och Helsingborgs stad ser att det krävs anpassning till de nya förutsättningar som klimatförändringar för med sig.

Helsingborg har redan kommit en bit på vägen med det förebyggande klimatarbetet. PM Klimatanpassning är en kunskapssammanställning inför fortsatt arbete med fysisk anpassning av stränder, kajer, infrastruktur och byggnader. Rapporten togs fram i samband med ÖP 2010 med huvudfokus på stigande havsnivåer och översvämningsrisker och är ett underlag som ska bidra till att Helsingborg står robust mot klimatförändringar. Bland åtgärder för att hantera klimatförändringar står det bland annat att staden behöver beakta stigande havsnivå i planering för långsiktiga, större byggprojekt och för befintlig stadsmiljö under nivån +3 till + 5 meter över dagens havsnivå. Staden utgår i planeringen från den framtida extrem vattennivån, den så kallade dimensionerande havsnivån som i PM Klimatanpassning föreslås tillämpas på +3,5 meter i ett hundraårsperspektiv. För samhällsviktiga anläggningar föreslås att en dimensionerande nivå på +4 meter tillämpas. Stora delar av centrala staden med infrastruktur och samhällsviktiga anläggningar ligger under den sårbara nivån +5 meter över havet. Kommande arbete med Handlingsplan klimatanpassning ska utreda vilka erosionskydd som är bäst lämpade och med vilken prioritet dessa ska genomföras.

ÖP 2021 utgår från PM Klimatanpassning och där gör staden ett tydligt ställningstagande gällande hur planeringen ska fortgå utifrån beräknade framtidsscenarior kopplat till stigande havsnivåer och ökad nederbörd. Ett sådant ställningstagande är att inte tillåta ny bebyggelse inom områden under +

3 meter över havet. Även inom befintliga bebyggelseområden som ligger lägre än +3 meter över havet ska tillkommande bebyggelse undvikas.

Kommunen kan neka bygglov när mark inte anses lämplig för ändamålet enligt PBL. I de fall planläggning sker av områden som understiger 5,0 meter kan kommunen genom planbestämmelse säkerställa att den dimensionerande havsnivån beaktas genom att i detaljplan föra in bestämmelser gällande exempelvis byggnaders utformning och säkerställande av grönytor och svåmytor.

Länsstyrelsens förslag till riskhanteringsplan för Helsingborg grundar sig på de styrdokument där det går att finna strategier och ställningstagande kopplat till översvämning så som PM Klimatanpassning och ÖP 2021. Riskhanteringsplanen ger på så vis en samlad bild av på vilket sätt Helsingborgs stad kan arbeta med förebyggande åtgärder för att minska de negativa konsekvenserna av översvämning.

Synpunkter i sammanfattning

- Riskhanteringsplanen behöver bli mer användarvänlig och tydligare beskriva på vilket sätt det är tänkt att Helsingborg ska använda planen.

Riskhanteringsplanen ger en samlad bild som kan hjälpa olika aktörer att samverka vid planering av framtida åtgärder.

- Det behövs en gemensam och samlad målbild av ett klimatanpassat Skåne.
- Staten måste ta en tydligare roll och peka ut vilka värden som är av högsta prioritet att bevara, samt bereda ett tillräckligt finansiellt stöd för utpekade prioriterade områden.

Se svar på gemensamt yttrande från Skånes kustkommuner nedan.

- Länsstyrelsen behöver i kommande arbete utvärdera olika åtgärders lämplighetsgrad för prioriterade områden.
- Kartunderlaget ska vara likvärdigt i landets alla kommuner och bör grundas på SMHI:s underlag.

Riskhanteringsplanen följer de nivåer MSBs hot- och riskkartor redovisar. Kartorna i riskhanteringsplanen är likvärdiga kartorna för de andra utpekade områdena i Sverige och bygger på underlag från SMHI. Länsstyrelsen har lagt till en karta som också åskådliggör en säkerhetsmarginal. Motiven till detta redovisas i planen.

- Det behövs en tabell som förtydligar vilken åtgärd som avser svara upp mot vilket mål.

Förtydligande av vilka mål de olika åtgärderna är kopplade till har gjorts efter samrådet.

- Det behövs en tydligare fördelning av ansvar och finansiering kopplat till åtgärder.

Se svar på gemensamt yttrande från Skånes kustkommuner nedan.

- Riskhanteringsplanen bör redogöra för uppskattade kostnader och finansiellt stöd som går att få för åtgärder.

Kostnadsanalysen ger en grov bild av kostnader för skador och förluster år 2100 samt kostnader för kustskydd som gör att dessa skador och förluster kan undvikas. Mer information finns i svar på gemensamt yttrande från Skånes kustkommuner nedan.

- Planen bör redogöra vilken lagstiftning som åtgärden grundar sig på.

Åtgärderna i riskhanteringsplanen är kopplade till Förordning (2009:956) om översvämningsrisker.

- Klargör på vilket sätt kommunen ska bidra till uppföljning av riskhanteringsplanen.

Länsstyrelsen förutsätter att det framöver kommer vara en pågående dialog med kommunen om riskhanteringsplanen och att kommunen svarar på frågor under uppföljningen.

- Redogör för hur det marina livet påverkas av åtgärder i riskhanteringsplanen för Helsingborg.

Hänsyn till marina frågor diskuterades under avgränsningssamrådet och där gjordes bedömningen att det inte krävs en miljökonsekvensbeskrivning för riskhanteringsplanen.

Tydlighet och läsbarhet

Det är inte tydligt hur riskhanteringsplanen är tänkt att användas i kommunerna eller vilken juridisk roll dokumentet spelar för kommunen. Riskhanteringsplanen behöver därför på ett tydligt sätt redogöra för vilket ansvar kommunen har, genom att föreslagna åtgärder kopplas till lagstiftning som ligger till grund för åtgärden. Om det är en åtgärd som ligger utanför den lagstadgade skyldigheten bör detta framgå.

Riskhanteringsplanerna har tagits fram i enlighet med översvämningsdirektivet (2007/60/EG) och syftar till att minska ogynnsamma effekter av översvämnningar. Länsstyrelsens uppdrag avseende riskhanteringsplaner är reglerat enligt förordning (SFS 2009:956) om översvämningsrisker och genom föreskrift (MSBFS 2013:1).

Riskhanteringsplanens huvudsakliga uppgift är att samla åtgärder från flera aktörer med syfte att uppnå målen i översvämningsdirektivet. Riskhanteringsplanen kan ge en samlad bild som kan hjälpa olika aktörer att samverka vid planering av framtida åtgärder. Flera åtgärder är direkt hämtade från beslutade och antagna kommunala översiktsplaner och därför vägledande för detaljplanering, bygglov samt vägledande för prövningar enligt miljöbalken.

På sida 16 i riskhanteringsplanen anges MSB:s fyra mål som utgår från översvämningsförordningens fyra fokusområden. Dessa fyra mål motsvarar inte de konsekvenskategorier som presenteras i tabellerna på sida 14 och 15.

För dokumentets läsbarhet och tydlighet föreslår vi att kategorierna i tabellerna kopplas till målen. Vidare saknar vi definitioner eller en tydligare rubriksättning av kategorierna i tabellerna på sida 14 och 15. Kategorin påverkan på samhället är bred och samtliga rader i tabellen skulle kunna tillhöra till den. Till exempel bedömer vi att en påverkan på en järnvägsstation skulle påverka samhället och inte bara leda till ekonomiska konsekvenser. I texten i anslutning till tabellerna används begreppet viktiga samhälls-funktioner som ett samlingsbegrepp för funktionerna som listas under påverkan på samhället och ekonomiska konsekvenser.

Det behövs en gemensam syn och tydligt ansvarstagande

Det behövs ett överkommunalt perspektiv på hur vi ska se på våra gemensamma resurser. Natur- och kulturvärden kommer att gå förlorade i och med stigande hav men också på grund av hur vi väljer att arbeta med förebyggande åtgärder. Vi kan inte alla gå till väga på samma vis. Strandfodring är exempel på en åtgärd som bromsar tillfälliga, högre havsnivåer och innebär påfyllning av sand och grus på lämpliga ställen utmed kustzonen. Åtgärden väcker frågor gällande vilka konsekvenser det får på den marina miljön samt på närliggande kustlinje i intilliggande kommun. Lämpar sig åtgärden överallt och räcker sanden? Ekonomiska konsekvenser av åtgärden behöver lyftas fram. Prioritering

av åtgärder bör utgå från ett överkommunalt perspektiv på hur kommuner ska angripa översvämningsproblematiken, samt utreda vilka åtgärder som lämpas bäst på vilken plats. Vidare är det viktigt att det arbetet förankras med Skånes kustkommuner. Förebyggande åtgärder ger bäst effekt för ett klimatanpassat Skåne när Skånes kustkommuner och Länsstyrelsen Skåne är överens om hur vi tillsammans ska arbeta förebyggande för att skydda våra kuststräckor.

Riskhanteringsplanen bör därför i högre grad omfatta statens roll och skyldigheter, då ansvar och skyldigheter gällande klimatanpassning är inte tillräckligt tydligt beskrivet i riskhanteringsplanen. Riskhanteringsplanen bör i större omfattning beskriva vilken roll riskhanteringsplanen spelar för framtida statlig finansiering och prioritering av åtgärder. Det bör framgå tydligt att det är lika mycket statens ansvar att samordna sig med kommunen gällande gemensamma åtgärder som tvärtom.

Att klimatanpassningsfrågan behöver uppmärksammas betydligt mer än vad som görs idag är Länsstyrelsen väl medveten om. Klimatanpassning är en viktig del av riskhanteringsplanerna men är här avgränsad till översvämning och främst också kopplad till befintliga värden. Länsstyrelsen har under framtagandet av riskhanteringsplanerna vid dialogen med tjänstepersoner i kustkommunerna inte uppfattat att det finns önskemål att uppdraget ska utökas till att omfatta mer än vad som krävs av översvämningsdirektivet. Länsstyrelsen kan delvis bekräfta bilden av att det saknas lagrum för adaptiva och succesiva etappvisa klimatanpassningsåtgärder idag och för olika finansieringsmodeller för åtgärder som ligger långt fram i tiden. Länsstyrelsen har bl.a. tagit initiativ till Regional kustsamverkan och arbetar i dialog med kustkommuner och ett flertal nationella myndigheter för att dessa frågor ska få ökad uppmärksamhet i nationell politik. Länsstyrelsen ser fram emot en fortsatt dialog med kommunerna om översvämning och kustskydd inom ramen för länsstyrelsens uppdrag att samordna det regionala arbetet med klimatanpassning.

Korrigerade hotkartor

De hotkartor som Länsstyrelsen har tagit fram är tänkta att ersätta de hotkartor som MSB har tagit fram, med motivering att MSB:s hotkartor inte följer den senaste forskningen. Medianvärdet har flyttats upp från +74 cm till +84 cm i IPCC:s senaste rapport, AR6 The Physical Science Basis.

I SMHI:s metodikrapport för havsnivå från 2019 står det att man för att beräkna högsta havsvattenstånd år 2100 har använt den övre percentilen för RCP8.5 vilket i AR5 är +98 cm. I AR6 ligger den övre percentilen på +110 cm. Detta skulle ge en hotkarta på nivån +304 cm istället för +292 cm. Givet Helsingborgs ställningstaganden avseende fysisk planering vid kusten anser vi inte att denna skillnad på 12 centimeter får någon praktisk betydelse.

Vinduppstuvning och våguppspolning är fenomen som visar stor lokal spridning i magnitud och vilken effekt de har på kusten. Detta är något som måste utredas i varje enskilt fall och inte något som kan täckas in genom en godtycklig höjning av hotkartorna. Den klimatutredning som gjordes i samband med detaljplanen för Oceanhamnen etapp 3 och 4 visade till exempel att det inte räckte med att höja upp Oslopiren till +3,5 meter utan att vidare skyddsåtgärder behövs vidtas för att skydda mot vågöverspolning. Den höjda säkerhetsnivån för att ta hänsyn till vinduppstuvning och våguppspolning i Länsstyrelsens egna hotkartor hade i detta fall inte räckt.

De utpekade kommunerna behöver kunna utvärdera sina hotkartor på likvärdiga grunder. Med bakgrund av ovanstående stycken vill vi framföra att de gamla hotkartorna från SMHI ska användas i riskhanteringsplanen då vi inte anser att Länsstyrelsens hotkartor håller för prövning.

Riskhanteringsplanen följer de nivåer MSBs hot- och riskkartor redovisar. Kartorna i riskhanteringsplanen är likvärdiga kartorna för de andra utpekade områdena i Sverige och bygger på

underlag från SMHI. Länsstyrelsen har lagt till en karta som också åskådliggör en säkerhetsmarginal. Motiven till detta redovisas i planen.

Mål och åtgärder i riskhanteringsplanen

Kapitel 5 redogör för övergripande mål samt resultatmål och kapitel 6 redogör för åtgärder. Att resultatmål och åtgärder presenteras i olika kapitel gör det svårare för läsaren att se hur de hänger ihop.

Det bör finnas en tabell som förtydligar vilken åtgärd som avser svara upp mot vilket mål. Planen innehåller många mål och åtgärder, det blir svårt för läsaren att få en överblick över vad som behöver göras. En prioritering av mål och åtgärder för att förstå hur målen ska uppnås kommer göra riskhanteringsplanen enklare att använda sig av.

Länsstyrelsen skriver i riskhanteringsplanen att de kommer arbeta vidare med prioritering av åtgärder efter samråd. Bra om åtgärderna också formuleras så att de är mätbara för att underlätta uppföljning samt att uppskattade kostnader och finansieringskällor framgår.

Prioritering av åtgärder och förtydligande av vilka mål de olika åtgärderna är kopplade till har gjorts efter samrådet.

I kapitel 12 bör det framgå hur kommunen ska medverka i uppföljning av riskhanteringsplanen, för att kunna planera arbetsinsatser.

Åtgärder enligt Helsingborgs stads krisplan 2020 - 2023 bör läggas till i kapitlet med åtgärder, underrubrik beredskap. Krisplanen utgör stadens styrdokument enligt lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap. I planen framgår till exempel stadens krisorganisation samt inriktning och prioriteringar för mandatperioden.

Länsstyrelsen noterar informationen.

Resultatmål

”Översvämningsåtgärder med syfte att skydda mot stigande havsnivåer bör inte planeras inom områden som omfattas av områdesskydd eller inom områden som kan påverka områdesskydd negativt.”

Vi önskar ett förtydligande om vad detta resultatmål får för praktisk effekt för Helsingborg. Länsstyrelsen bör formulera ett åtgärdsförslag kopplat till resultatmålet som handlar om att staten ska se över möjligheten till att förenkla tolkning av lagen eftersom stora delar av kusten omfattas av ett eller flera områdesskydd. Vi menar att det måste bli enklare att genomföra kustskyddsåtgärder men att man i det aktuella fallet behöver väga samman effekter på naturmiljö, kulturmiljö, människors hälsa och ekonomisk verksamhet.

De resultatmål som redovisas i riskhanteringsplanerna är övergripande strategiska mål av regional karaktär och har diskuterats och förankrats med tjänstepersoner i kommunerna. Målen beskriver den inriktning som Länsstyrelsen Skåne i nuläget bedömer som viktig för att riskhanteringsplanerna ska bidra till positiva effekter för människors hälsa, miljö, kulturarv och ekonomisk verksamhet.

Länsstyrelsen vill påminna om att de mål och åtgärder som föreslås i riskhanteringsplanerna inte är juridiskt bindande. Samtidigt är flera åtgärder direkt hämtade från beslutade och antagna kommunala översiktsplaner och därför vägledande för detaljplanering, bygglov samt vägledande för prövningar enligt miljöbalken.

Åtgärder som riktas till Länsstyrelsen

”Länsstyrelsen tar fram ett planeringsunderlag: vägledning för skydd mot översvämning från havet anpassad till Skånes kuststäder.”

Helsingborg undrar hur vägledningen förhåller sig till Boverkets uppdrag att ta fram nationell vägledning för fysisk planering. I vår planprocess är vi beroende av att kunna hänvisa till och försvara det underlag som legat till grund för våra bedömningar. Eftersom det inte framgår vad en sådan vägledning skulle ha för juridisk roll och hur den förhåller sig till den nationella vägledningen är det därför svårt att yttra sig om förslaget. Vi efterfrågar därför ett förtydligande kring detta i riskhanteringsplanen. Vi vill därtill framhålla att vi anser att Boverket även i fortsättningen bör ha uppdraget att vara ansvarig för nationell fysisk planering. Ett utökat uppdrag till Boverket hade till exempel kunnat innebära en vägledning för svenska kuststäder, vilket hade inneburit att klimatanpassning i Sverige hade utgått från samma underlag. Vi hade gärna sett att Länsstyrelsen i Skåne bidrar med sin kompetens i ett sådant arbete.

Synpunkter gällande specifika frågor

Helsingborgs hamn är Sveriges näst största containerhamn och en samhällskritisk verksamhet genom betydande import av livsmedel och andra varor samt utskippningshamn för södra Sveriges exportindustri. I arbetet med att titta på förutsättningar för att flytta containerverksamheten längre söderut, finns riskbedömning för översvämningssrisker med som en del av arbetet. Det är även viktigt att beakta tillfartsvägar till hamnen, d.v.s. att i riskhanteringsplanen arbeta in åtgärder med syfte att säkra tillfartsvägarna.

Länsstyrelsen noterar informationen.

Finansiering av åtgärder

Det är många aktörer som ska bidra i arbetet med att säkra våra samhällen från översvämning till följd av klimatförändringar. Riskhanteringsplanen gör ett försök att fördela ansvaret genom att punkta upp vilka åtgärder som ligger på vem att genomföra. Staden ställer sig frågande till vilken effekt planen ska ha på kommunens arbete. Planen är inte juridiskt bindande för kommunen och vad vi förstår finns det inget ansvar eller legala möjligheter för länsstyrelsen att se till att de åtgärder som ska vidtas av andra aktörer genomförs enligt planen.

Nej det finns inga möjligheter för Länsstyrelsen att säkerställa att åtgärder i planen genomförs. Riskhanteringsplanens huvudsakliga uppgift är att samla åtgärder från flera aktörer med syfte att uppnå målen i översvämningdirektivet och ge en samlad bild som kan hjälpa olika aktörer att samverka vid planering av framtida åtgärder.

Då åtgärder till största del styrs av kommunen, av annan lagstiftning och av frivilliga åtaganden, behöver det finansiella stödet kopplat till prioriterade åtgärder tydliggöras. I samrådsversionen av riskhanteringsplanen bör därför länsstyrelsen redogöra för uppskattade kostnader och finansieringskällor. Om möjligt koppla informationen för detta till specifik åtgärd. Finns det finansiellt stöd för att genomföra åtgärder blir det enklare för kommuner att realisera dem. Informationen under avsnitt 2.3.2 Kommuners skyldighet att identifiera och hantera risker tycker vi är bra men inte tillräcklig.

Länsstyrelsens uppdrag avseende riskhanteringsplaner är reglerat enligt förordning (SFS 2009:956) om översvämningssrisker och genom föreskrift (MSBFS 2013:1). Förslaget ovan finns inte inom det som ska göras enligt lagstiftningen.

Juridiska skyldigheter

Klimatanpassningen av Sverige behöver i betydligt större omfattning än idag utgå från juridiska skyldigheter. MSB:s vägledning för riskhanteringsplaner talar också för det. Där står att läsa att det bör framgå vilken lagstiftning som åtgärden grundar sig på. I kapitel 7 lyfter planen fram vilka lagar som möjliggör eller hindrar vissa åtgärder att genomföras. Detta är bra men planen hade blivit mer användarvänlig om referens till svensk lag görs redan då åtgärden beskrivs och inte som nu enbart i ett separat kapitel. Vi menar emellertid att det är en övervikt på beskrivning av lagar som innebär ett försvårande/hinder att få till nödvändiga kustskydd och att riskhanteringsplanen därför missar sitt mål.

Vi delar Länsstyrelsens bild av att tidsperspektiv bortom 2100 är relevanta att ta med vid planering av ny bebyggelse. Det är dock inte samhällsekonomiskt försvarbart för oss att idag bygga kustskydd för 200 år fram i tiden, vilket är ett rimligt antagande om förväntad livslängd för viss bebyggelse givet att vi har bostadshus från 1800-talet i våra kustområden. Vi vill att riskhanteringsplanen fortsatt lyfte fram frågans komplexitet men fokuserade på lagstiftning och tolkning av densamma som hade varit till gagn för oss i vårt arbete med att reducera risken för översvämning på ett adaptivt sätt. Vi anser att Länsstyrelsen på det sättet hade agerat i sin stöttade och stödjande roll i att hjälpa kommunen med den komplexa uppgift vi står inför.

Länsstyrelsen noterar informationen.

Miljöbedömning

Staden kan inte utläsa något marint perspektiv i miljöbedömning och förordar att det arbetas in. Förebyggande åtgärder för att minska risken för översvämning längs med kuststräckor kan få förödande konsekvenser på det marina livet. Planen bör därför redogöra för hur det marina livet påverkas av åtgärder i riskhanteringsplanen för Helsingborg.

Hänsyn till marina frågor diskuterades under avgränsningssamrådet och där gjordes bedömningen att det inte krävs en miljökonsekvensbeskrivning för riskhanteringsplanen.

En översvämning med den beräknade högsta nivån skulle påverka fler än dag- och nattbefolkningen i det exponerade området. En översvämning av samhällsfunktioner såsom den regionala transportnoden Helsingborg C, Helsingborgs hamn eller värmeverket skulle leda till en stor påverkan på samhällets funktionalitet, inte bara på lokal nivå.

Länsstyrelsen noterar informationen.

Uppföljning av riskhanteringsplanen

Det framgår inte hur kommunen ska bidra till uppföljning av planen. Vilket merarbete innebär det för kommunen? Vilka parametrar ska ingå i uppföljningen för att kunna mäta om åtgärd har gett effekt? Förslag på tillägg: - Klargör i kapitel 12 Uppföljning av planen på vilket sätt kommunen ska bidra.

Länsstyrelsen förutsätter att det framöver kommer vara en pågående dialog med kommunen om riskhanteringsplanen och att kommunen svarar på frågor under uppföljningen.

samt

Gemensamt yttrande från Skånes kustkommuner:

Skånes kustkommuners synpunkter på Länsstyrelsens remiss av riskhanteringsplaner i Skåne.

Vi kustkommuner i Skåne har en gemensam syn i viktiga frågor som rör klimatanpassningen av Sverige och vad som behövs för att Skånes kustkommuner ska kunna fortsätta utvecklas. Skånes kustkommuner tar det förändrade klimatet på stort allvar och ser behov av att kustkommunernas fysiska planering behöver ske med en samhällsekonomiskt motiverad klimatanpassning. De skånska kustkommunernas tillväxtbehov och realisering av bostadsförsörjning är en nationell angelägenhet för svensk ekonomi och viktig för hela Skånes och Öresundsregionens utveckling. Klimatanpassningen av den byggda miljön behöver ta vara på och utgå från redan gjorda investeringar, i bebyggelsestrukturer samt kultur- och naturmiljön. Det behövs en öppen diskussion om hur vi tillsammans med staten kan arbeta med samhällsekonomiskt lönsamma, adaptiva och successiva åtgärder utifrån kontinuerligt ökande kunskap så att osäkerhetsmarginalerna för investerare minskar i Skåne. Sveriges tillväxt behöver ett Skåne med resilienta och ekonomiskt robusta kustkommuner.³
(4)

Vi vill med följande gemensamma synpunkter som utgångspunkt i remissen om riskhanteringsplaner i Sverige vara en aktiv part i fortsatt nationell dialog med Länsstyrelsen och andra statliga aktörer, liksom andra samhällsaktörer.

Kommunerna Bromölla, Burlöv, Helsingborg, Landskrona, Lomma, Malmö, Simrishamn, Skurup, Trelleborg, Vellinge, Ystad, Ängelholm.

Synpunkter

Klimatanpassning - en fråga som behöver uppmärksammas utifrån från tydliga ansvar och juridiska skyldigheter

Klimatanpassningen av såväl Skånes kustkommuner som Sverige är en fråga som behöver uppmärksammas betydligt mer än vad som görs idag. Skånes kustkommuner är därmed positiva till att riskhanteringsplanerna tagits fram. Skånes kustkommuner anser emellertid att riskhanteringsplanerna behöver bli tydligare kring en gemensam och samlande målbild av ett klimatanpassat Skåne, där städer och samhällen kan finnas kvar och utvecklas. Kustkommunerna bidrar gärna i en utvecklad dialog med staten, både med länsstyrelsen och andra myndigheter, om hur ökade översvämningsrisker och konsekvenser av dessa kan hanteras både i befintlig miljö och i kommunernas fysiska planering.

Ansaret och skyldigheterna för, respektive finansieringen av, klimatanpassningen av Sverige är inte tydligt i riskhanteringsplanen. Det saknas även lagrum för adaptiva och successiva etappvisa klimatanpassningsåtgärder idag och för olika finansierings- och fördelningsmodeller för åtgärder som ligger långt fram i tiden. Det är viktigt att länsstyrelsen förtydligar och skiljer på det ansvar som kommunerna har och inte har. De resultatmål och åtgärder som föreslås i Skånes riskhanteringsplaner bör förtydligas utifrån om de är möjligheter för kommunerna eller juridiska skyldigheter med utgångspunkt i vad som exempelvis framgår av prop.2017/18:163, Nationell strategi för klimatanpassning respektive Klimatanpassnings-utredningens betänkande Vem har ansvaret? (SOU 2017:42).

Riskhanteringsplanerna syftar till att minska ogynnsamma effekter av översvämmingar. Länsstyrelsen menar att det framgår av riskhanteringsplanerna vem som är ansvarig för respektive åtgärd. Länsstyrelsen har fört dialog och arrangerat ett flertal möten med tjänstepersoner för berörda kommuner samt samlat in åtgärder som respektive kommun har beslutat i olika dokument. De resultatmål som redovisas i riskhanteringsplanerna är övergripande strategiska mål av regional karaktär och har diskuterats och förankrats med tjänstepersoner i kommunerna. Målen beskriver utifrån detta den inriktning som Länsstyrelsen Skåne i nuläget bedömer som viktig för att

riskhanteringsplanerna ska bidra till positiva effekter för människors hälsa, miljö, kulturarv och ekonomisk verksamhet. Utifrån synpunkterna från samrådet har några av resultatmålen omformulerats.

Länsstyrelsen vill påminna om att de mål och åtgärder som föreslås i riskhanteringsplanerna inte är juridiskt bindande. Samtidigt är flera åtgärder direkt hämtade från beslutade och antagna kommunala översiktsplaner och därför vägledande för detaljplanering, bygglov samt vägledande för prövningar enligt miljöbalken.

Att klimatanpassningsfrågan behöver uppmärksammas betydligt mer än vad som görs idag är Länsstyrelsen väl medveten om. Klimatanpassning är en viktig del av riskhanteringsplanerna men är här avgränsad till översvämning och främst också kopplad till befintliga värden. Länsstyrelsen har under framtagandet av riskhanteringsplanerna vid dialogen med tjänstepersoner i kustkommunerna inte uppfattat att det finns önskemål att uppdraget ska utökas till att omfatta mer än vad som krävs av översvämningdirektivet. Länsstyrelsen kan delvis bekräfta bilden av att det saknas lagrum för adaptiva och succesiva etappvisa klimatanpassningsåtgärder idag och för olika finansieringsmodeller för åtgärder som ligger långt fram i tiden. Länsstyrelsen har bl.a. tagit initiativ till Regional kustsamverkan och arbetar i dialog med kustkommuner och ett flertal nationella myndigheter för att dessa frågor ska få ökad uppmärksamhet i nationell politik. Länsstyrelsen ser fram emot en fortsatt dialog med kommunerna om översvämning och kustskydd inom ramen för länsstyrelsens uppdrag att samordna det regionala arbetet med klimatanpassning.

Staten behöver genomföra samt finansiera åtgärder som skyddar statens intressen.

Riskhanteringsplanerna behöver tydligare visa vilket ansvar som berörda aktörer har, där staten behöver ta en större roll för finansieringen och finansieringsmodeller. Eftersom Länsstyrelsen gör bedömningen att flera samhällsviktiga verksamheter med statlig huvudman riskerar att översvämmas uppmanar Skånes kustkommuner Länsstyrelsen att peka ut en åtgärd som: "Länsstyrelsen ska verka för att staten, samordnat med kommunerna, genomför och finansierar skyddsåtgärder och beredskap som skyddar statens intressen, så som samhällsviktig verksamhet, riksintressen, statliga naturreservat, byggnader och infrastruktur osv. Länsstyrelsen behöver också arbeta för att staten ska skapa förutsättningar för anläggandet av skydd av allmänna intressen i alla typer av miljöer". Länsstyrelsen behöver därtill arbeta för att staten ska ändra lagrum och tolkningar för att möjliggöra/förenkla tillståndsprocesser för att anlägga kustskydd.⁴ (4)

Länsstyrelsen håller med om att statens arbete vad gäller skydd av statliga intressen behöver utvecklas. Länsstyrelsen har dock endast rådighet att genomföra åtgärder i vissa situationer och för ett fåtal objekt. Riksintressen och statliga naturreservat är i sig inget som ställer krav på kustskydd. Det som sker "naturligt" till följd av ett förändrat klimat behöver dessutom inte i alltid vara negativt för områdesskydden.

Riskhanteringsplanerna redovisar förebyggande åtgärder som på sikt bör leda till att staten genom Trafikverket genomför åtgärder för att skydda vägar, järnvägar och hamnverksamheter som ligger inom statligt ansvar. En annan åtgärd i riskhanteringsplanen är att Länsstyrelsen tar fram en handlingsplan för klimatanpassning för de skyddade områden som Länsstyrelsen förvaltar och påbörjar genomförandet av de åtgärder som beslutas i handlingsplanen och som åläggs myndigheten.

När det gäller att skapa förutsättningar för anläggandet av skydd av allmänna intressen i alla typer av miljöer är staten idag beroende av det kan ske inom ramen för det kommunala planmonopolet. Kommunen har idag både kravet att finansiera många av åtgärderna men äger samtidigt

planeringsfrågan och kan föreslå vilka skyddsåtgärder som är lämpliga och var. Länsstyrelsen kan samtidigt bidra med den övergripande bilden och det regionala perspektivet varför det är angeläget att den kommunala och mellankommunala planeringen går i takt med staten för att genomföra skyddsåtgärder.

Länsstyrelsen ser i detta sammanhang inget skäl att ändra lagrum och tolkningar för att förenkla tillståndsprocessen för att anlägga kustskydd. Miljöbalken är uppbyggd för att ge en likvärdig prövning för alla typer av verksamheter. Eftersom kustskydd ofta innebär en negativ påverkan på andra värden är det rimligt att kustskydd provas så att hänsyn och försiktighetsmått innebär en så liten påverkan som möjligt på motstående intressen.

Länsstyrelsen kan därför inte ställa sig bakom föreslagen åtgärd.

SMHI behöver ansvara för nationellt klimatunderlag

Skånes kustkommuner ser behov av en gemensam nationell syn på vilken statistisk metodik som bör användas för att beskriva klimatet som grund för kommunernas klimatanpassningsarbete, och förordar att SMHI:s roll som Sveriges expertmyndighet för klimatfrågor stärks. Kommunerna ser fördelar med att klimatanpassningen utgår från en gemensam nationell metodik för att kunna analysera och bedöma klimatpåverkan baserat på gemensamma referenspunkter och statistik. Det behöver till exempel gå att utläsa hur ett klimatunderlag är framtaget och vilken statistisk osäkerhet som ligger till grund för investeringsbeslut i Sverige. Det skapar likvärdiga förutsättningar för kommunerna i Sverige. Skånes kustkommuner förordar också att MSB:s hotkartor används så att alla Sveriges riskhanteringsplaner baseras på likvärdigt klimatunderlag. Kustkommunerna föreslår länsstyrelsen att lägga till "Länsstyrelsen ska, tillsammans med kommunerna, verka för att SMHI får ett utökat uppdrag som Sveriges expertmyndighet avseende klimatrelaterade frågor till kommunerna".

Länsstyrelsen påminner om att SMHI redan idag ansvarar för nationella klimatunderlag. Det är också SMHIs underlag som MSB:s hotkartor baseras på, vilket också Länsstyrelserna använder i arbetet med att ta fram riskhanteringsplaner. Av Skånes riskhanteringsplaner framgår hur klimatunderlag har tagits fram genom hänvisning till SMHI:s underlag som bygger på rapporter framtagna inom ramen för IPCCs arbete. Den statistiska osäkerheten är stor men är inte möjlig att beräkna eftersom ingen kan veta hur utsläppen av växthusgaser kommer att förändras över tid. De klimatscenarier som IPCC har tagit fram redovisar variationen av möjliga havsnivåer för exempelvis klimatscenario RCP 8.5. De intervall som IPCC redovisar för respektive scenario förklarar ca 66% av variationen. Det finns en gemensam nationell strategi för klimatanpassning med vägledande principer för arbetet som beskrivs i Prop. 2017/18:163. Olika myndigheter har olika roller i tillämpningen av underlag som SMHI tar fram. MSB är den myndighet som ansvarar för översvämningdirektivet. Boverket har i uppdrag att samordna det nationella klimatanpassningsarbetet för den byggda miljön. Länsstyrelsen menar att då olika myndigheters ansvar och roller är tydliga vad gäller klimatanpassning utifrån olika ansvarsområden ser Länsstyrelsen inte skäl att förorda ett övergripande ansvar på en specifik myndighet som går in i andra myndigheters redan givna uppdrag.

Länsstyrelsen behöver agera för att kuststäder ska kunna vara kvar och utvecklas

Skånes kustkommuner ser behov av en nationell vägledning för klimatanpassning i den kommunala fysiska planeringen och förordar att detta uppdrag hanteras av Boverket så att den fysiska planeringen i Sverige kan utgå från en gemensam nationell grund/metodik. Kommunerna behöver få stöd och utrymme att avgöra risker och konsekvenser i den fysiska planeringen, där redan gjorda investeringar och befintliga värden tas tillvara tillsammans med de tillväxtbehov som finns i

kommunerna. Skånes kustkommuner saknar i riskhanteringsplanerna en åtgärd där länsstyrelsen i sin stöttande roll agerar för att Skånes kustkommuner ska kunna vara kvar och utvecklas.

Det övergripande målet enligt förslaget till riskhanteringsplan är att skydda och begränsa skador på bebyggelse, naturmiljöer m.m. Skånes kustkommuner menar därför att det bör finnas utvecklingsmål i riskhanteringsplanen med inriktning på hur fortsatt utveckling av stadsbebyggelse och samhällen i kustnära lägen kan ske på ett säkert sätt.

Boverket har i uppdrag att samordna det nationella klimatanpassningsarbetet för den byggda miljön. I uppdraget ingår de uppgifter som efterfrågas i yttrandet.

Några av Länsstyrelsens åtgärder i riskhanteringsplanerna avser att bidra till att Skånes kustkommuner ska kunna finnas kvar och utvecklas:

- Länsstyrelsen tar fram ett planeringsunderlag "vägledning för skydd mot översvämning från havet anpassad till Skånes kuststäder".
- Länsstyrelsen bidrar med kunskapsunderlag för att främja naturbaserade klimatanpassningsåtgärder.
- Länsstyrelsen tillhandahåller relevant statligt underlag om översvämning och uppmanar och påminner kommuner att tillämpa underlaget i samtliga ärenden där behov finns i PBL.

Kopplingen mellan att avgöra risk och konsekvenser måste kopplas till ansvar för finansiering av skydd. Ska staten finansiera måste och staten vara den som bedömer risk och konsekvenser, gör prioriteringar och väljer metod. Dessutom att det förutsätts ske på en mer övergripande geografisk nivå än en enskild kommun och då kan även ett nationellt perspektiv krävas.

Länsstyrelsen arbetar redan idag med att stötta kommuner så att bebyggelse och verksamheter ska finnas kvar och utvecklas utifrån varje platsspecifika förutsättningar. Men i avvägningen mot flera olika intressen på kort och lång sikt är det likställt med att all kustnära bebyggelse i Skåne kan vara motiverad att säkras. Kommuner har ett planeringsansvar för dessa frågor och bör genomföra fördjupade analyser för att på ett kostnadseffektivt sätt kunna skydda och utveckla sina kustområden beroende på om det t.ex. avser bostadsbebyggelse, samhällsfunktioner, verksamheter, naturområden, friluftsliv eller anläggningar för turism. Länsstyrelsen bidrar inom ramen för riskhanteringsplanen till detta arbete genom att ta fram en kostnadsanalys. Fortsatt utveckling är inte är likvärdigt med att utöka bebyggelse i kustnära läge. Oexploaterad kustnära mark kan i ett förändrat klimat bli viktig som buffertzon för att hantera vatten och ger samtidigt utrymme för att behålla rekreativsmöjligheter och naturvärden.

Sammanfattningsvis vill kustkommunerna framföra

Det krävs ett omtag av riskhanteringsplanen för att länsstyrelsen bättre ska kunna visa att staten i sina olika roller tar sin stödjande och rådgivande roll samt sin genomförande och finansiella roll i den komplexa stadsbyggnadsutveckling som Sveriges kustkommuner befinner sig i. Skånes kustkommuner välkomnar fortsatt dialog kring detta.

Riskhanteringsplanerna har tagits fram utifrån dagens lagstiftning där Länsstyrelsen har följt MSB:s vägledning. Länsstyrelsen är enligt översvänningsförordningen som utgår från EU-direktiv ansvarig att ta fram riskhanteringsplaner. Staten har möjlighet att genomföra åtgärder i egenskap av fastighetsägare vilket omfattar vissa verksamheter. I nuvarande system är i de flesta fall andra fastighetsägare, inklusive kommunerna ansvariga för åtgärder som skyddar mot översvämning. I arbetet med riskhanteringsplaner har Länsstyrelsen framförallt möjlighet att sammanställa åtgärder

som andra aktörer avser att genomföra och har inte mandat att i övrigt föreslå vad andra aktörer ska genomföra för åtgärder eller hur dessa ska finansieras.

Kommuner har genom planmonopolet ett planeringsansvar som innebär att ta hänsyn till både enskilda och allmänna intressen. Kommunerna har ett särskilt ansvar att lokalisera bebyggelse till mark som är lämpad för ändamålet bl.a. med hänsyn till risken för översvämning. I översiktsplanen ska kommuner redovisa sin syn på risken för skador på den byggda miljön som kan följa av översvämning, ras, skred och erosion som är klimatrelaterade samt på hur sådana risker kan minska eller upphöra.

Länsstyrelsen kan inte inom ramen för riskhanteringsplaner föra en dialog om ansvarsfördelning t.ex. om systemet med det kommunala planmonopolet som är en grundbult i det svenska planeringssystemet. Om kommunerna vill förflytta ansvaret i denna fråga krävs en översyn av planmonopolet, vilket inte är en fråga inom ramen för detta uppdrag.

Ansvar för finansiering av kustskydd kan jämföras med så många andra frågor där den som är ansvarig för finansiering också gör slutligt val för vilka åtgärder som ska genomföras men också har rådighet för sin egen prioritering. Ska staten betala kommer även staten att behöva välja vad, var och vilka åtgärder som ska genomföras. Däremot finns möjlighet till statliga bidrag. MSB administrerar statsbidrag till kommuner för förebyggande åtgärder mot naturolyckor som utförs eller avses bli utförda bl.a. för att anpassa Sverige till de effekter som följer av ett förändrat klimat.

Utifrån vad som sagts ovan ser Länsstyrelsen inte skäl att göra omtag av riskhanteringsplanerna.

Landskrona

Landskrona stad avser inte att inkomma med något remissyttrande.

Svalöv

Som grannkommun och del i Rååns vattenråd vill Svalövs kommun yttra sig enligt nedan.

Svalövs kommun anser att riskhanteringsplan för Helsingborg identifierar framtida risker och adresserar behov av åtgärder på ett mycket bra vis.

Svalövs kommun ser positivt på de framtida åtgärder som Helsingborgs stad åtagit sig i planen. Helsingborgs stads översiktsplan och andra strategiska dokument menar vi rustar stadens arbete med klimatanpassning inför framtiden. Genom de fastställda riktlinjer om att planering av ny bebyggelse ska förhålla sig 3,5 meter över havet tar kommunen höjd för osäkerheter i modelleringen av framtida havsnivåer.

Vi ser även positivt på att naturbaserade lösningar ges stort fokus i föreslagna åtgärder och att sådana lösningar överlag prioriteras i planen. Exempelvis kommer åtgärden om utveckling och restaurering av diken och bäckar så att de återfår sina naturliga värden och funktioner bidra till att uppnå vattendirektivets mål om god ekologisk status samtidigt som det bidrar till flödesutjämning i vattendragen.

Svalövs kommun instämmer i vikten av strategisk samverkan med berörda aktörer för säkerställa ett långsiktigt skydd utmed kust och vattendrag. Svalövs kommun ser Familjen Helsingborg samt Vegeå och Rååns vattenråd som viktiga forum för detta arbete.

Länsstyrelsen noterar informationen.

Övriga organisationer

Lunds universitet

Lunds universitet har inbjudits att yttra sig över ovanstående. Lunds universitet avstår från att yttra sig i ärendet.

Naturvårdsverket

Naturvårdsverket avstår att yttra sig i rubricerat ärende.

Sydvatten

Sydvatten har mottagit samrådshandlingar avseende förslag på riskhanteringsplaner enligt översvämningsdirektivet för Malmö, Helsingborg, Landskrona och Falsterbo. Sydvatten har inga översvämningskänsliga anläggningar av väsentlig betydelse för dricksvattenförsörjningen inom de identifierade riskutsatta områdena. Sydvatten har därmed inga ytterligare synpunkter på förslagen.

Länstyrelsen noterar informationen.